

Vaelluskalaa kaikille

Muonio 28.10.2006

Jari Leskinen
kalastusbiologi
Lapin TE -keskus

Lohenkalastuksen näkymiä

- *ajoverkkokalastus Itämerellä loppuu 2007, siimakalastus tuskin lisääntynee vastaavasti
- *Itämeren lohikiintiö pienenee 5 % v. 2007, ei vaikuta Suomessa koska kiintiö ei nytkään täyty
- *dioksiinisäädökset kiristyneet, voi olla entistä isompi ongelma esim. tanskalaisille
- *Suomella ja Ruotsilla poikkeus dioksiinisäädöksiin vuoteen 2011 saakka
- *M74 on RKTL:n mukaan voimistunut, kuolleisuus 15 - 25 % v. 2006 (ed. vuosina noin 5%). Missä määrin merkitystä luonnossa, jossa valtaosa mädistä joka tapauksessa karsiutuu ja kuolee?
- *Suomessa ammattikalastajien määrä vähenee, uusia ei alalle tule, entiset eläköityvät ja hylje nitistää loput
- *Pokan työryhmän esitys valmis mutta uusi Tornion rajajokisopimus tuskin valmistuu kesäksi 2007, sillä neuvottelut eivät vielä ole käynnistyneet Ruotsin kanssa

Valikoiva lohenkalastus

- *perusajatus: istutetut rasvaeväleikatut otetaan saaliiksi, luonnonlohet vapautetaan
- *koska istukkaita ei vielä leikata, kalastajat saavat ottaa alle 85 cm lohet
- *vain ammattikalastajat, enintään kaksi rysää, yli 85 cm lohet vapautettava
- *normaalisti lohenkalastus alkaa 1.7 (Perämerellä), valikoiva lohenkalastus aloitettiin v. 2005 viikkoa, v. 2006 10 päivää ja ensi vuonna aloitetaan kahta viikkoa aikaisemmin
- *ei koske Simojoen eikä Tornionjoen (ns. komission alue) edustaa eikä merkitystä terminaalialueella (jossa ei rajoituksia kalastukselle)
- *koko maassa vuonna 2005 saalis 2300 lohta ja 2006 1900 lohta
- *Lapissa v. 2005 viisi kalastajaa saaliina 400 lohta, v. 2006 kuusi kalastajaa, 490 kpl
- *vuonna 2006 koko lohisaalista valikoivan kalastuksen osuus 10 %, Lapissa 7 %
- *valvonta vaikeaa varsinkin terminaalikalastusalueiden lähistöllä

Valikoivan lohenkalastuksen tulevaisuus

- *jatkosta ei tietoa, jäänee uuden hallituksen päänsäryksi
- *istukkaiden rasvaevien leikkauksesta ei ole sovittu mitään, joten tämän asetuksen jälkeen (vuonna 2008) ei vielä voida siirtyä eväleikkaukseen perustuvaan lohenkalastukseen
- *ilman eväleikkausta valikoiva kalastus ei ole valikoivaa
- *valikoivan kalastuksen etuna pyynnin keskittäminen istukkaisiin
- *eväleikkattujen pyynnin valvonta periaatteessa helppoa
- *haittoina leikkauskustannus ja päästettyjen lohien mahdollinen vahingoittuminen (nykyään yli puolet Itämeren saaliista luonnonlohta, Perämerellä enemmän)
- *toimii vain rysäpyynnissä, ei siima- tai verkkokalastuksessa
- *merialueen kalastus tuskin voi perustua vain viljeltyihin kaloihin, luonnonkalojen pyyntiä olisi kuitenkin jollakin tavalla säädeltävä

Lohi, kalastuspoliittinen päänsärky

- *kompensaationa merikalastukselle Kemijoen velvoitteena istutetaan 615 000 smolttia/v (Ii- ja Oulujoella lisäksi omat veloitteet)
- *istukkaat palaavat Kemijoen edustalle, mutta lisääntymään eivät (vielä) pääse
 - *jokainen pyytämättä jäänyt istutuksista peräisi oleva lohi on resurssien haaskausta
- *luonnonlohien riittävä pääsy Tornion- ja Simojokeen turvattava
- *ammattikalastajien ammatinharjoittamisen edellytykset pitäisi turvata
- *miten siis yhtä aika syödä ja säästää Perämeren lohikakkua?
- *biologinen tavoite: syksyllä kuturauhoituksen alkaessa joessa niin paljon lohia, että kutupaikat maksimaalisessa tuotannossa
- *poliittinen kysymys: kenelle kuuluvat loput lohet?
- *matkailussa vaelluskaloista saadaan suurin paikallinen hyöty

Mitä pitäisi tehdä?

- *päättävä pikaisesti aloitetaanko istukkaiden eväleikkaus vai ei
- *luonnonkalojen osuus tällä hetkellä niin suuri, että valikoivan kalastuksen mielekkyys kyseenalaista
- *vaihtoehtona (tai lisäksi) ajalliset ja alueelliset rajoitukset sekä pyyntiponnistukseen säätely (kiintiöt, pyydysten lukumäärä)
- *RKTL:n tehostettava tutkimusta lohi-istukkaiden ja villien smolttien kohtalosta ja istutusten tuloksen parantamisesta
- *rajajokisopimus saatava voimaan ja sillä turvattava Tornion edustan ja jokialueen riittävät kalastusrajoitukset vaelluskalojen nousun turvaamiseksi
- *vilunkikalastus joella saatava kuriin, huonoa mainosta väylänvartisille ja vesittää vaatimuksia luonnonlohen suojelemiseksi merialueella
- *Itämeren lohikiintiötä voitaisiin (Suomen kannalta) vieläkin pienentää
- *onko uusien jäsenmaiden saalistilastointi ja kiintiöiden seuranta riittävän tehokasta?
- *merialueen lohenkalastus rajattava yksinomaan varsinaisille ammattikalastajille

Kalaportaat Kemijokeen?

- *laadittava realistinen kustannusarvio
- *selvitettävä kaikkien portaiden rakentamisen sekä elvytystoimien ja portaiden ylläpidon rahoitus, paria porrasta ei kannata tehdä. Elvytykseen ovat MMM ja RKTL kuuleman mukaan luvanneet osallistua.
- *kalaportaiden toimimisen edellytys on terminaali- ja jokisuukalastuksen voimakas säätely, mikä käytännössä lopettanee ammattikalastuksen
- *kalan siirto merialueelta sisävesiin vaatii eläinlääkintäviranomaisen poikkeusluvan
- *kalaportaat on Lapin maakuntaohjelmassa kärkihankkeena mutta rahoituspäätökset on ao. viranomaisten arvioitava hakemusten perusteella erikseen
- *EKTR on elinkeinokalatalousrahasto, jonka toimialaan ei esim. kalastusmatkailu kuulu
- *kalaporrashakemuksessa tulisi osoittaa hyödyt ammattikalastuksen kannalta
- *vesipuidedirektiivistä ei liene porrasasiassa apua
- *entä jos ostettaisi lohet ammattikalastajilta Isohaaran alapuolelta ja siirrettäisi tankkiautolla Rovaniemelle?
Siirto maksaisi luultavasti vähemmän kuin portaiden vuosittaiset vesitys-, ylläpito- ja portaiden rakentamisen laskennalliset pääomakulut ja lohen nousu olisi varmaa.